

ADATTÁR.

IFJ. PÉCZELY JÓZSEF LEVELEZÉSE IRÓBARÁTAIVAL.

(Harmadik és befejező közlemény.)

Péczely — Toldyhoz.

XLVIII.

Tekintetes Titoknok Úr!

Vagyon szerencsem a 3 historiai pályairatot a' melléjük csatolt földabroszokkal együtt, miután keresztül néztem, 's bírálatomat rájuk megtettem, ezennel visszaküldeni. A' bírálatot is, mihelyt letisztáztatom, első biztos alkalommal megküldeni el nem mulasztom.

Fog-e, mikor, és hol tartatni az idén nagygyűlés? Nem jó volna e az országgyűlés' helyén tartását indítványozni? Talán a' Társaság több hatásteljes képviselőinek jelenléte, egy jól rendezett közgyűlés, néhány hatásra számított dolgozat felolvasása képesek lennének az ország' rendeit valamire bírni. Én magam is — ha értesítettem — gondolkozni fogok valami korszerű felolvasásról.

Becsés barátságába zárt, megkülömböztetett tisztelettel vagyok

Tekintetes Titoknok Úrnak

Deb. Jul. 10 d. 843.

alázatos szolgája

Péczely József.

A' Szilágyinak szóló csomót elküldtem haladéktalanul.

XLIX.

Tekintetes helyettes Titoknok Úr!

Vagyon szerencsém ide mellékelve küldeni a' történettudományi pályamunkákróli ítéletemet, úgy szintén Szabó István Úr' *Székraít a' görög szónokokból*, az utolsót azon véleménnyel: ¹ hogy a' gyűjtemény — semmi

¹ Észrevételej 17/1839 sz. a. az akad. titkári hivatal irattárában.

szoros összefüggésben darabjai egymással nem lévén — a' kérdéses [*Nikokleshez, és Nikokles*] beszédek nélkül is kiadható, s becses leend azok hiával is, de minden esetre csak nyerni, nem veszíteni fogna felvételökkel. Az, hogy azon darabok *gnomai beszédek inkább, mint valódi szónoklati művek*, minélfogva kihagyatásuk óhajtatik, s kéretik, vissza épen nem tartóztathatja fordító Urat, miután czíme gyűjteményének: Szikrák — nem a' görög szónoklatból, hanem — a' görög szónokokból; a' dolog következőképp oly formában jelenhet 's jelenend meg az olvasó előtt; hogy fordító Úr részint nagyobb változatosság, részint a jeleseknek több oldalrólí ösmeretsége végett tette így — a' tárgy különben is rokon lévén — választását.

Egy úttal Isocratest újra végig néztem, a' többit is helyyel-közzel; 's 'a mely észrevételeim voltak, részint a kéziratban, részint a' tulsó levelen láthatók.

Megkülömböztetett tisztelettel maradtam

A Tekintetes Úrnak

Debreczen Sept 13 d. 843.

alázatos szolgálja
Péczely József.

L.

Debr. 1. Febr. 844. Kedd. — 8.

Igen tisztelt Barátom Uram!

Mult évi Decz 20 d. kelt becses levelét 's a' csomót csak tegnap 31 Jan. délben vettem Csáthi Urtól, mint a csomóra f. írva látám, a' gyorskocsi által. A küldeményt aláz. köszönöm, 's velem, kiket szíveségéből részesítni eddig szerencsés valék, Sárváry Úrhoz nyomb. elküldtem a neki szóló csomót. Csokonay emléke iránt azonnal rendelkeztem, a' mint l. jobban lehetett, egy fiatal mérnök gyakornok vállalá magára a' rajzot; reménylem hónap reggelre a' posta' elindulásáig még készen lesz vele. Lilla' 's a' többi megnevezett darabok első kiadását mindenütt kerestem, de sem Kallos Úrnál, sem a' Collegiumban eddig egyre is nem akadtam, 's kéziratra sem. Lillának meg van 808 d. kiadása nőnnél; ha kedvre tehetünk, ezzel szívesen szolgálók; ha még később valamire akadándok, azonnal küldöm. Csokonaink' új minden eddigieknél telyesb, fényesb kiadására figyelmeztetni elébb ifjainkat el nem mülasztottam, 's most újra közönségesen felhívám hallgatóimat 's általok az egész ifjuságot, de fájdalom! eddig nem sok sikerrel, részint megrendeltek már többen, részint a' régi kiadással érik meg többen, 's alkalmasint betelik nemó profeta etc. Hárman vannak ekkorig, kik aláírtak, de reménylek többeket. Az első folyam meg szerzői közül többen elmentek s példányaik egy részét is kiváltatlan hagyák. Azonban ezen 2 d. folyamból is instálok 10-et, talán csak szerezhetek ennyinek gazdát. Kallós Urat is megkértem 's azon kívül is egy előkelő ifjat különösen megbízttam. Az ősszel a' sietségben a Kisfal. részvényeket át úgy adhattam, ha a társaságnak elébb, mint én f. megyek, szüksége reá, legjobb lenne vásárlkor Karszazag úrtól leküldeni az illető nyugtatványokat hozzám s én azokat azonnal kiváltanám. Innen nem könnyen akad alkalom 's kereskedő nyugtatványt egy sem ad. al. sz. b. P. J.

LI.

Tekintetes Úr,
Igen tisztelt Barátom Uram!

Szilágyi István ifju barátom ide mellékelte levelébe foglalt kérését bátor vagyok magam részéről is a' Tekintetes Úrnak tisztelettel 's egy-szersmind egész bizalommal ajánlani, azon megjegyzéssel, hogy őt mind moralis characteréről, mind készüllete 's tanításbeli szolgálomáról úgy esmé-rem, hogy nyereség lesz a' háznál, mely őt befogadandja. Szegény legény lévén, a' hosszas, sok költséggel járó orvosi cúrsumt be nem végezheti, hacsak tanítással nem segít magán. Ő bizonyosan nem fogja megszegye-nitni a' Tekintetes Úr ajánlását. Most a' Szepességre megy, hogy a' német nyelvben, melyet tökéletesen ért, de eddig nem beszélt, magát tökéletesítse.

A küldeményeket, t. i. a névkönyveket s szóköteket vettem, az illető helyekre átadtam, 's valamint a' többek', úgy az én részemről is méltóztassék érettek a' Tekintetes Ur 's a' társaság alázatos köszönetünket elfogadni.

Csokonaira az én 's Fűrmenderünk Vecsey József (nem a profesz-szor) Úr hathatós felszólítása mellett is csak nem akarnak gyűlni a' praescribensek eddig még mind. csak 4 vagyunk, de ha a' példányok elérkeznek talán csak rágondolják magokat többen is. Említett Fűrmender Úr volt a Csokonaink Szobrának nálunk felállításában fősegéd 's a' válasz-tott polgárságnak most is nagy befolyású tagja, elnöke, azért folyamod-tam hozzá 's búzgoságán tudom, nem múlt a' dolog 's ime' eddig semmi eredmény!

A' nagygyűlésre kívántattakkal készen leszek a' kítűzött időre.
Nagybecsű barátságába zárt, változhatlan tisztelettel maradtam
Debr. 22/4 44. A' Tekintetes Urnak

alázatos szolgálja
Péczy József.

LII.

Tekintetes Titoknok Úr!

Vagyon szerencsém ide mellékelve küldeni egy rövid históriai érte-kezést, szándékosan úgy írottak, hogy, ha alkalmasnak találhatik, köz-gyűlésben is felolvastathassék. Munkában egy nagyobb is.

A' kérdéseket magam fogom felvinni. Addig is igen becses barát-ságába zárt, megkülönböztetett tisztelettel maradtam

Tekintetes Titoknok Úrnak
Debreczen, Júl. 29 d. 844.

alázatos szolgálja
Péczy József mk.

LIII.

Tekintetes Titoknok Úr,
Igen tisztelt barátom Uram!

Tisztelettel vett igen becses levelére szerencsém van válaszolni: mikép kért dolgozatomat a Kisfaludy Társaságnak örömmel átengedem,

szerencsésnek tartom magamat, ha azzal Évlapja' érdekesbitésére legkevesbet is tehetek. Az ígért nagyobb dolgozat is bizonyosan készen lesz a' nagy gyűlések idejéig még az Academia' számára.

Feleségem' szives tiszteletét küldi, én, pedig nagy becsü barátságába zárt, a' legőszintébb tisztelettel vagyok

A' Tekintetes Úrnak
Debreczen, Sept. 3 d. 844.

alázatos szolgája
Péczy József.

LIV.

Tekintetes Titoknok Úr!

Mindezen pillanatig úgy voltam, hogy magam megyek, ebből az út' járhatatlansága miatt semmi nem lehetvén, Balásházy barátunktól — ki csakugyan ráveté fejét, jó alkalom akadván véletlen, Miskolcz fele megpróbálni a Pestre juthatást — küldöm értekezésemet. Ha talán ez ellen az lenne az ellenvetés, hogy nem szorosán osztályomba való, fellehetne talán cserélni Gubeczczel, 's ennek helyére tenni a' párvonalt. Épen most akarjuk temetni b. Főt, Buday Úr' özvegyét; sok a' gondom, ha valamit elfelejték, bocsánatot kérek, majd kipótolom később.

Megmondja B. mily zavarban vólt házunk szakadatlanul a' napokban, ez menten ki, hogy a' M. Gróf Elnöknek is előre nem írhattam, kivált, hogy mindeddig volt némi reményem az út' megjavulása, 's személyesen feljuthatás iránt. Teljes tisztelettel maradtam

Debr. Decz. 11. d. 844.

alázatos szolgája
P. J. mk.

A' tavaly felvitt, 's azon módon visszahozott pénzeket, többel együtt viszi B. úr a' másik oldalon látható jegyzet szerint.

LV.

Tekintetes Titoknok Úr!

Tegnap előtt a' legnagyobb zavarban írtam levelem 's küldtem értekezésemet Balásházy Urtól; nem tudom, megfogják-e előzni ezen soraimat. Mit akkor kifelejték, küldém az 1843 d. évi történeti osztályi munkákról véleményemet. Sajnálom, hogy személyesen jelen nem lehetek, de ez most telyes lehetetlenség, most meg az eddigi akadályokhoz egésésem' változása is hozzá járulván.

B. Úrtól küldött levelemben elfelejtém megkérni a' Tekintetes Urat, hogy: *a' Csokonaiból küldött 2 füzethez a következőket is, és még újonnan két más, tehát összesen 3 példányt küldeni méltóztassék.* Szeméremmel vallom meg, hogy iskolában és iskolán kívül tett (s közelebb most a' hírlapi újabb figyelmeztetés után újra ismételt) felszólításom után is, magamat beleszámlálva, több praenumeranst háromnál szerezni nem tudtam. Könyvvarusainknál azonban tudva vagynak többen.

A Kisfaludyak ára' kifizetéséről, úgy szintén a' részvényekről is rendelkeztem B. úr által; most arra vagyok még bátor megkérni a' Tekintetes Urat, hogy a' részvényeseknek járó Kisf. évkönyveket hasonlóan első alkalommal megküldeni méltóztassék, tisztelettel maradok

Debr. Decz. 13 d. 844.

alázatos szolgálja

P. J. mk.

U. i. Ismét majd elfelejtém, a' mi fő, fogadja a' Tek. Úr legszive-
sebb részvétlen örömet rég meg érdemlett megtiszteltetésén, szivemből
óhajtom, legyen az elő postája nagyobbaknak.

LVI.

Igen tisztelt Kedves Barátom Uram!

Becses sorait 's a' küldeményt — benne T. Horváth Úr' Magy. Tört. 3d. darabját is — tisztelettel vettem; a' nekem szóllókért fogadják mindketten legszívesb köszönetemet, a' másoknak szólókat kézhez szolgálattam 's mindenkitől szives tiszteletet és köszönetet van hasonlóan szerencsém jelenteni. Kazinczy leveleit óhajtva várom, bátor vagyok egyszersmind a' most elmaradt Académia' Évkönyve' 's a' Kisfaludy Társaság Évlapjainak megküldéséért esedezni; az utólsókért az illetőktől már sokszor zaklattattam. A' hirlapi tudósítások nyomán bátorkodom iskolánk számára, — ha még el nem késsem — néhányi Sopronyi estvékért is esdeni, körvizsgálatok alkalmával fognám kiosztani.

Igen becses barátságába zárt, teljes tisztelettel vagyok

Debr. Apr. 21. d. 845.

alázatos szgja, barátja

Péczeley József mk.

Ha jól jut eszembe, kértem T. Fáyi Úr ajándék példányának számomra átvételét is, szabad lesz ebeli esedezésemet is megújítani.

LVII.

Tekintetes Úr,

Különösen tisztelt barátom Uram!

Épen küldeni szándékoznám az ide mellékelt csomót alkalmilag, midőn tegnap d. u. régóhajtva várt igen becses ajándéka a' Tekintetes Úrnak kezemhez érkezett. Nem tudom, min kezdjem köszönetem? Magam érdemem feletti megbecsültetését köszönjem e elébb, vagy b. ipam' jóemléke' örökítésében mutatott készséget a' Tekintetes Úrnak? Fogadja mindkettőért legforróbb hálám' 's őszinte nyilatkozatomat; hogy újfent szorosabban csatolva érzem magam' a' Tekintetes Úrhoz, 's igyekezni fogok ez irántam 's irántunk mutatott szivességének, barátságának újabb nyilvános bizonyosságát megérdemelni.

A' csomókat mind kézhez küldöttem; 's esedezem viszont az ide zártak' szétoztásáért. Regulinknak minél több pártfogókat szerezni kedves kötelességem leend.

Feleségem igen szíves tiszteletét jelentve, nagybecsű barátságát továbbra is kikérve, változhatlan tisztelettel maradtam A' Tekintetes Urnak Debrecezenben. Máj. 2. d. 1845.

alázatos szolgája, barátja
Péczy József mk.

LVIII.

Tekintetes Titoknok Úr!
Igen tisztelt Barátom Uram!

Levelemet vivő Szabómester Bognár Úr önként ajánlkozván, bátor-kodtam a' Tekintetes Úrhoz útasítani, hogy alkalom kereséstől a' könyvek' — Kisfaludy Társaság — 's az Academia' évkönyvei, Soproni estvék, Fáy — elküldése végett, ha kéznél volnának, megkiméljem. Bocsánatért esdve, hogy alkalmatlankodom, igen becses barátságába zárt, változhatlan tisztelettel maradtam

A' Tekintetes Úrnak
Debr. Jún. 12 d. 845.

alázatos szolgája, barátja
P. J. mk.

LIX:

Tekintetés Titoknok Úr,
Igen tisztelt Barátom Uram!

Nevelő Szőnyí Urat¹ ki ezen napokban vala haza jövendő, fel-kértem: szólna be a' Tek. Úrhoz, 's ha valami csomóm lenne ott, hozná el magával. Tette-e, nem tudom, ha nem tette volna, bátor-kodom aláz. megkérném A' Tekintetes Urat, méltóztassék más módot találni a' köny-vek leküldésében, mert a Kisfaludy Évlapok iránt ismét megszollítottam. Ajánlom 's kérem egyszersmind a már máskor feljelentett névhibák kiiga-zítását. [*Szőllősy Jánosné-Budaházy Polyxena és Péczy.*] Regulink szá-mára igen keveset gyűjthettem, minden ígyekezetem mellett is megtartom még a' lapot nálam személyesen felmenetemig, mi az idén talán csak nem múlik el. Csokonaiból 2 példányt már distrahaltam, a' 3 d. még megvan, de arra kérem mind három folytatását. Öszinte tisztelettel maradok

Debr. 1. Szept. 845.

alázatos szolgája, barátja
P. J. mk.

LX.

Tekintetes Úr,
Igen tisztelt Barátom Uram!

Tisztelt barátom, Dr. Kain² Úr önként felszólítván, nem volna e valami comissiom Pestre, bátor voltam levelem' elvitelére 's egyszersmind

¹ Tisza Lajos házában volt nevelő.

B. K.

² Dr. Kain Albert (sz. 1812. meg. 1882.) híres debreczeni orvos, a város főorvosa, kiválóan művelt úriember.

B. K.

arra is megkérni, hogy ha valami csomóm volna, hozza el. Szívesen ajánlkozván mindkettőre, bátorkodom a' Tekintetes Urat aláz. kérni, hogyha eddig alkalom nem akadt volna, a' számomra küldendőket általa elküldeni méltóztassék: nagybecsü barátságába rekesztett, változhatlan tisztelettel maradtam

A' Tekintetes Úrnak
Debr. Sept 14 d. 845.

alázatos szolgálja
P. J.

LXI.

Debreczen, Decz. 22-én 1845.

Tekintetes Úr!
Igen tisztelt Barátom!

Pestről szinte öt napi terhes utazás után nem legjobb egészségben haza érkezvén, elébb az itthon távollétemben meggyűlt bajok, azután betegség, mely most is ágyban tart, gátoltak az átvett értekezések' megolvasásában. Ez alatt eltelt a' határozott három hét, 's hónap indul a' gyorskocsi, melyet ha most elszalasztok, egy héttel ismét hátrább vettem az értekezések' felküldésében. Így lévén a' dolog, méltóztatik megengedni a' t. társaság, — hogy ítéletemet részletekbe nem ereszkedve, csak röviden s végeredményébe közlöm:

A' bejött három értekezés közül kettő, úgymint az 1. és 3. számmal jegyzettek, azaz: »*önézés te vagy a diadalmas bére nem a' díj*«. Ez: »*mens agitat molem*« jelmondattal, kevés belbecsök, gyéren idézett 's nem legjobban alkalmazott példa-mutatványaink mellett, telvék részint orthographia, részint nyelvelleni hibákkal, azért általam sem jutalom, sem kinyomásra nem ajánltnak. A' harmadik, 2 dik számmal jegyzett »*győzzön a' mi jobb*« jelmondatú, noha, noha ez is kétségtelen jeleit viseli a' kezdő fiatal áradó irónak; noha vagynak egyes állításai, melyek ellen kifogásaim lehetnének, p. hogy a' fenséges egyszersmind mindenkor szép is, noha találtam benne következtelenségekre is, p. hogy a' szépnek nincs fokozata, holott más helyen a' természetben, ásvány, növény, állatorszáiban szembetünőknek mondja a' szépség' lépcsőzeteit vagy fokozatait, noha idézett kútfejei között hallgat épen arról, kiből legtöbbet vett, kinek egész czikkjeit csaknem szóról szóra kiírta Fischerről; mind ezek mellett mint nem csak legtöbb olvasottság 's tudománynyal, hanem tiszta velős magyarsággal, orthographiai szabatossággal írott, 's legtöbb és leghelyesebb példa mutatványokkal ellátott dolgozat a' más kettőnek annyira felette áll ítéletem szerént, hogy a' jutalmat ennek nyújtandók s egyszersmind kinyomásra méltónak vélem, kivált ha criticaivali vesződéseit 's holmi pletyka 's hasonló kifejezéseit kihagyandja.

Engedje meg igen tisztelt barátom, hogy ez alkalommal egy alázatos kérelemmel terheljem. Iskolánk, vagyis inkább könyvtárunk bir, már Gr. Batthiány Cázmér Úr Ő nsga kegyességéből egy ég- és földgolyó bissal, de három ú. m. elemi, polgári, latin osztályzatú iskolánk' nagy száma mellett szükségünk volna többeknek használhatására: bátor vagyok azért a' hírlapi tudósítások nyomán a' Ns. Úrhoz, mint ezek'

jelenlegi depositariusához iskolánk' nevében azon alázatos kéréssel folyamodni, méltóztassék, ha lehet, számunkra egyet, vagy kettőt juttatni.

Nagybecsű barátságába zárt teljes tisztelettel maradtam

A' Tekintetes Úrnak

alázatos szolgálja

Péczeley József.

Férjem betegsége engem részeltetvén az irás' szerencsében, nem mulaszthatom el, hogy magam részéről is legőszintébb tiszteletemet ide ne rekesszem, úgy is köztudomású dolog: hogy nőtől írott levél nem mehet el utóirat nélkül

alázatos szolgálja

Sz. E. mk.

LXII.

Tekintetes Úr!

Épen most veszem Szigetről Szilágyi István Úr levelét. Igen meg van kedvetlenedve, mint lehet gondolni, ugyan azért a' 46-ik kérdésre, noha lett volna kedve, már nehezen fog felelni. Irja a többek közt — 's ez az, mit baráti bizalommal jelteni kívántam, — hogy a titoknoki hivataltól óhajtott valahogyan a' dolog' miben létéről hiteles tudósítást venni, de mindeddig nem vett; 's hogy szeretné Jászay Úr' bírálatát egész terjedelmében látni. Kedve volna visszavonni pályamunkáját 's mivel betegsége miatt be nem végezhető, újból kidolgozni 's akkor a nagy jutalomra pályázni vele, természetesen most semmi tiszteletdíjt el nem fogadva. Véleményem tudakozza. Én őt a Tekintetes Úrhoz fogom útasítani mind kérésével, mind kérdésével: de mivel ő alkalmasint később veendő azért levelemet, nem volna e jó, ha a' Tekintetes Úr vele született humanitása, kézsége szerént, még mielőtt ő talán maga folyamodhatnék, ezen én baráti közlésem után neki megnyugtatóására írni, kérését, mennyiben telyesíthető, telyesíteni, kétségét talán eloszlatni méltóztassék. Tudom ez újra sokszorosan lefogná őt kötelezni 's talán még a közügy is nyerne általa, ha a' derék, de egy kissé különben is búskedélyű fiatal író meg vigasztaltatnék. Bocsánat, ez úgy az Ő iránti barátság, mint a' Tek. Urban helyezett határtalan bizalom szülte beavatkozásért.

Én még is, hol kelek, hol fekszem, most szörnyen köhögök, nőm szintűgy, ki igen szíves tiszteletét küldi, tisztelettel maradva

Debr. 13 d. Jan. 846.

al. sz. b.

P. J. mk.

LXIII.

Tekintetes Úr!

Nagybecsű sorait csak tegnap estve vala szerencsém venni a' névkönyvekkel együtt. Az értekezést ezennel küldöm; a' névkönyveket szétfogom osztani. A' közelebb küldött Kisfaludy évlapok 5 d. kötetjeivel minden útasítás nélkül, tehát gondolom tévedésből, egy 10 d. kötet is jött; méltóztassék alkalmissal rendelkezni ez iránt, hova küldjem.

Teljes tisztelettel vagyok Debr. 23. d. márt. 846.

al. sz. b.

P. J. mk.

U- i. Meghalván Kis János superintendens 's utána én lévén elsővé az osztály vidéki tagjai közt: érdekel tudnom, áll e az 1844 Dec. 24 d. a' tagok' fizetésbe jövetelére tett határozat? vagy csak papíron maradt az is, mint azon nagy gyűlés legtöbb határozatai? alkalmilag egy pár szóval esedezem magam értesíttetni.

LXIV.

Debr. 27. Jun. 846.

Tekintetes Úr,
Igen tisztelt Barátom Uram!

Vagyon szerencsém tisztelettel ide mellékelve küldeni a pályairatot bírálatával együtt; ugyancsak egy értekezést az Académia számára.

Aesthetikai értekezésemnek oly műértő által, mint a' Tekintetes Úr, újabb értekezés' tárgyává tételése, a' tudomány' érdekében, csak óhajtható általam.

Gr. Battyány Kázmér Ő Nga' kegyességéből van szerencsénk egy-egy föld és ég golyóbist birnunk; a' könyvtárnak ajándékozottakat; alá-
zatos kérésem az aliskolákat tárgyazá, 's csak ha könnyen, szerénytelen-
ség' vétke nélkül teljesíthető.

Nőm igen szives tiszteletét jelentve, változhatlan tisztelettel maradtam
Tekintetes Úr

alázatos szolgálja
Péczy József.

LXV.

Tekintetes Titoknok Úr!

A küldeményeket mind alázatos köszönettel vettem, a' másoknak szólókat haladék nélkül szétosztottam, kik hasonlóan alázatos köszönetek 's tiszteletöket küldik. Az Académiai értesítő 1847. d. első számjait már előbb vevén, a közelebbieket ide mellékelve, ha talán még másutt szolgálatot tehetnének, visszaútasítani jónak láttam.

A pályairatot, mely eléggé meggyötrött, ítéleteimmel együtt hasonlóan küldöm.

Nőm alázatos tiszteletét jelentve, nagybecsű barátságába zárt változhatlan tisztelettel vagyok

Tekintetes Úrnak
Debreczen. 17. d. Máj. 847.

alázatos szolgálja
Péczy József mk.

LXVI.

Igen tisztelt Barátom Uram!

Becses sorait 's a' melléjek zárt Lugossy Úrnak szóló levelet ma délfelé szerencsém lévén venni, azonnal megtudakoztattam, nem jött e haza? 's tagadó válasz vételével mindjárt postára tettem a' levelet Atyjához F. Bányára, hol nemzetőreinktől, kikkel épen egy hónappal ezelőtt elment, elválása óta mulatni mondatik.

Városunk épen most a legnagyobb zavarban, a' M. Vásárhelyi szerencsétlen csata következtében B Vay által általános lelkesedésre szállítottatott.

Isten őrizzen mindnyájunkat 's adjon mielőbb teljes diadalt igaz ügyünknek, csendes békességet hazánkknak.

Debr. 9. nov. 848.

tisztelő barátja
P. J. mk.

Szücs István — Toldi Ferenczhez.

Tisztelt Academiai Titoknok Ur!

Legszomorubb kötelességeimnek egyikét teljesítem, midőn a' tudományok egyik díszének, volt academiai tag, 's debreczeni főiskolai tanár néhai Péczely József úrnak folyó év és hó 23-kán déleesti órákban történt véletlen meghalálózását keseredett szívvvel jelentem. Az üdvözült tagtársam, még 23-n délelőtt, látszatosan egészségben volt, 's fél tizenkettőkor délben szállására hazamenvén, tisztelt nőjével vidáman beszélgetett; 's mig női foglalkozásai végett a' hű feleség a' szobából kitévőzött; azalatt a' bentmaradott férjet gutaütés rohanván meg, mire a' nő, rövid idő alatt visszaérkezett, a' még elébb szobában fel 's alá sétálva hagyott, de később hihetőleg gyengeségének érzetében székre leült kedvesét székestől földre terülve, eszméletlenül találta. Hasztalan vólt Debreczen jelesb orvosainak, hasztalan a' történetesen Debreczenben időző — segedelemre hívott — derék Balassának fáradozásuk, életre költeni, a' bezárt szemekkel 's bezárt ajkakkal félholtan heverő tagokat; már déleesti 7¹/₂ óraker a' közjóra szentelt, 's a' miatt folytonos munkásságban felemésztett élet végkép kialudt a' kevés órák súlyos kinjai miatt kiszivedett tetemekből.

Hamvainak végtisztességes tétele, folyó hó, 15-én déleesti 3 óraker fog megtörténni a' népi szertartások szerint; főiskolai parentatiója később, ha újra kinyilandik tanodánkknak jelenben elzárt ajtaja.

Bátor vagyok ide rekeszteni, siremlékét, Superintendens Szoboszlai Úr által dolgozottat. Ha netalán, akadémiái egykori necrologjához még adatok fognának hiányzani, leszek bátor netaláni felszólítására tisztelt Titoknok urnak, azokat összeszerezni, mikben ugyis, mint a' boldogúlthoz rokonságban állónak leend módom.

Kedvezéseibe ajánlott tisztelettel maradtam alázatos szolgája
Debreczenben Május 24-n 1849.

Szücs István
főiskolai jogtanár.¹

¹ Péczelyről irott értekezésem kiegészítéséül (Irod. Közl. 1903. évf.) itt közlöm a felhasznált források jegyzékét:

I. J. Péczely József debr. tanár élete és irodalmi hatása. Sárospataki Füzetek 1869. XIII. évf. IV. és V. szállítmány. 253—64. 327—36.

Szücs István. Debreczen története. 964—7.

Zelizy Dániel. Debreczen monographiája. 511. l. (Géresi).

Toldy Ferencz. Magy Irod. tört. 313.

K. Nagy Benő. Csokonai album. 1861. 225., 248.

- Uj Magyar Athénás.* Gyűjt. és irták Sz. Kis Károly, Kálmán Farkas, Birbrunner Gusztáv. 321. l.
- Moenich—Vutkovics.* Magy. Irók névtára. 163. és 412. l.
- Ferenczy Danielik.* Magy. Irók. 362.
- Pallas nagy Lexikona.* D(ézsí) L(ajos). XIII. k. 886. l.
- M. Akad. Almanach.* 1863. 261. l.
- Bakóczy János.* A debr. tanárok életrajzi adatai. Főisk. levéltár.
- Dóczy Imre.* A debr. ref. főgymn. értesítője az 1894—5. évre. 160—186.
- 197., 408. l. (Ebben: *Dr. Gulyás István.* A collegium tanárai 1848 előtt. 179. l.)
- Kulcsár Endre.* A gymn. önképzőkör története. 326. l.
- Géresi Kálmán.* A collegium külső története. 39. l.
- Faragó Bálint.* A mezőturi ev. ref. főgymnasium értesítője 1894—5-re 1895. 36—7. 60.
- Születéséről és megkereszteléséről.* A révkomáromi ref. születési anyakönyve. 92. l.
- Haláláról.* A debr. ref. egyház halotti anyakönyvének IX. kötete, 58. l.
- Végrendelete.* 1842. jun. 7. Debr. város levéltárában.
- Két házasságáról.* A debr. ref. egyház házassági anyakönyvének XI. k. 141. és 235. l.
- Fia születéséről.* A debr. ref. egyház születési anyakönyve. XI. k. 827. l.
- Kazinczy Ferencz.* M. Régiségek és Ritkaságok. 1808. 195. és 196. l.
- Kazinczy levelei* Kölcsey Ferenczhez. 1808. jun. 13. (Lev. V. k. 501. l.
- Kölcsey felelete u. o. 514. l.)
- Kazinczy levele Fazekas Istvánhoz.* 1811. febr. 24. (Kaz. lev. VIII. 347. l.)
- Szentgyörgyi levele Kazinczyhoz.* 1811. aug. 23. (Kaz. lev. IX.)
- Kovács János* levele a szerzőhöz. Szalacs, 1900. jul. 8.
- Tóth Ferencz* levele a szerzőhöz. Sz.-Szombat, 1900. jul. 3.
- A mezőturi ref. egyház jkönyvei.* 1750—1832. 141—2. 164—172. l.)
- A debr. ref. coll.* subscriptionális könyve. 1804.
- A debr. ref. coll.* tanárkarának jkvei. 1810—1849. (Pontos utalással a szövegben.)
- A tiszántuli ref. egyházker. közgyűlésének jkönyve.* 1868—59. sz.
- A mezőturi vál. kerület* követválasztási jkönyve. Mezőtur levéltárában. IV. 39/1848.
- A M. T. Akad.* évkönyvei. 1832—1846.
- Kisfaludy társ.* évlapjai. I. k. 1841. 156. és 164.
- Siebmacher's* grosses und allgemeines Wappenbuch. Czimer III. 357. tábla. Szöveg 489. l.
- Nagy Iván.* Magyarország családai. IX. 190. l.
- Szücs Mihály.* A Debr. Első Takarékpénztár története. 30., 36., 49., 190. l.
- Rajzolatok.* 1835. 48. sz.
- Jelenkor társalkodója.* 1835. 101. sz.
- Felelet* (a két előbbire a d... i ref. coll. professoraitól egyen kívül.)
- A Summariumról.* Athenaeum. 1838. 6.
- A magyarok történelmeiről.* Figyelmező. 1838. 6.
- Orosz József.* Századunk. 1838.
- Arczképe.* A debr. főiskola könyvtárában és a főgymn. milleniumi értesítőjében. (A kettő különböző.)
- Sirfelirata.* A debr. Kossuth-utcai temetőben.
- Szentgyörgyi József* naplója. 1821. (Özv. Szentgyörgyi Elekné birtokában.)
- A Péczely jutalomról.* Pallas Lexikon. XIII. 886. és akad. Ért. 1890. nov. 15.
- Epithalamium in nuptias secundas.* J. P. per Jos. Lakatos, Viennae. 1822.
- Pallas Debr. 82. l.
- Ad eandem occasionem* per Gábr. Báthori u. 88.
- In diem onomasticum* prof J. P. 1817. per Steph. Csvire. u. v. 72.
- Nekrológja.* Alföldi Hirlap 1849. május 27.

BALKÁNYI KÁLMÁN.

RADVÁNYI VERSESKÖNYVEK.

(Ötödik közlemény.)

A NEGYEDRÉT-ALAKÚ VERSESKÖNYV VERSEI.

1675—1782.

X.

Im az jeles férfiúnak tekintetes, nemzetes, vitézlő Benicsy Beniczky Gábor uramnak élete és jóságos cselekedetei. (1709.)

Kezdetek.

1. Az ember csakhamar meghal, elenyészik,
Hírét-nevét neki világon felejtik,
Ha emlékezetét írásban feltézik,
Mikor ezt olvassák, őtet emlegetik.
2. Kedves Gábor¹ bátyám te is már öregülsz,
Hova-tovább halál hálójában kerülsz,
Mindennap és óra után ahoz készülsz,
Mert már innet s tova s esztendőnként vénülsz.
3. Ha meghalsz is magad, fenmarad az neved,
Nem halandó léssen sok cselekedeted,
Emlegetni fogják szép elméd és eszed,
Mindeneknek arrul dicséretit vésszed.
4. Azért én eleve felírtam ezeket,
Tükerben ábrázlám egész életedet,
Tekintvén mindenkor igaz érdemedet,
Hozzád megmutatom kötelességemet.
5. Jól lehet sok ízben mesterkedtem azon,
Hogy híred s nevedet írásban kiadom,
De sok okokbul volt meggátoltatásom,
Mely akadályokat majd megmond írásom.
6. Nem kívánok rútul s Isten őrizz attul,
Hogy úgy mint Zoilus írt volt Homerosrul,
Vagy mint Martialis írt volt Zoilusrul,
Csak legkisebbet is írjak dolgaidrul.
7. Nem kívánom, mint csak tavaly esztendőben,
Mocskos parquillussal adta volt előnkben —
Minden dolgaidot *Kuvik* nagy mérgében
Midőn jól megverted Jost Ferencz² csűrében.

¹ Beniczky Gábor.² Justh Ferencz — Nagy Iván szerint — 1681-ben Turóc megyének országgyűlési követe volt.

8. Nekem is pennámot sokszor meggátolta
Elmúlt esztendőkbén sok futkosás s munka,
Az gondolkodás is és melancholia,
Ki veled, ki mással lett — vinosophia.
9. Rosnyón meggátolta *Vagy Adám*¹ bora,
Magad is ott levén asztalnál akkorra,
Micsoda torkosság volt ottan gyakorta,
Bizonyosság lesz ebben az kigyé(1)med torka.
10. Egy setét éczaka mikor szállásomra
Készültél és ottan szép gazdaasszonyomra;
Órodat, kezedet érte sok nyavalya,
Kiket nem kémélvén verél jól a fagyra!
11. Hánszor mindnyájunkat vendégelt meg Otlik?
A torkodon penig nincs haszontalan lik,
Bár volt is a pohár örökre csordultig.
Minden hiba nekűl megittad egy cseppig.
12. Mikor bor ereje elterjedt fejedbe',
Sok nyájas tréfa, szó jött akkor eszedbe',
Mindnyájunk (méltán is) gyönyörködött ebbe',
Te voltál vezérünk tréfa-mesterségbe'.
13. De mikor elnyomta az bor a fejedet,
Akkor, mint egy hiúz forgattad szemedet,
Elkented tubákkal egész személyedet,
Elrágtad fogaddal bajuszod s egyebed.
14. De ez mind csak semmi, hanem életedhez
Fordulok és régi cselekedetidhez,
Micsoda szép dolgok fértek személyedhez,
Méltók ezek örök emlékezetekhez.
15. Az anyád rende le kis korodban dajkát,
Gyenge kisdéd lévén szoptad ennek zsirját,
És ételre kapva jól raktad az kását,
Mikoron fogadtak egy öreg pesztunkát.
16. Ezen pesztunkának Sova vala neve,
Ki kisdedségedbűl téged kinevele,
És mint gólyafiat szárnyára ereszte,
Cselekedetinek jó jutalmát vette.
17. Alig érted volt el még ez megírt üdőt,
Olvastál létedtűl tizenkét esztendőt,
Mikoron Pribóczon² az természeted nőtt,
Gyermekésszszel lévén nem néztél jövendőt.

¹ II. Rákóczy Ferencz egyik fő híve, Békés m. főispánja, később a fejedelem udvari marsallja (l. Nagy Iván XII. k.).

² Turóc m. Sz.-márton-blatniczai járásában. Valamikor a Beniczkyek ősi birtoka.

18. Vén Sova pesztunkát hívád az korcsmára,
Hamar kénszeritéd ser és bor árára,
Mert ostáblát vettél annak az hasára,
Lenyomván csak ottan korcsmáros ágyára.
19. Öregbűlvén pedig benned a természet,
Kit sok leány-asszony nehéz(en) emésztett,
Vagyon most is olyan, ki sírva emleget,
Nehezen felejtí te frissességedet.
20. Tettél szomszédidnak sok kárt az házoknál,
Kártékonyabb lévén kullogó farkasnál,
Ragadósabb sebes rárónál s az sasnál,
Ifjabb is lévén akkor te másoknál.
21. Azután (Xantippét) feleséget vettél,
Ha haragos volt is attul de nemzettél,
Sok szép magzatokat s szárnyokra eresztél,
Ha pedig beteg volt, akkor mással éltél.
22. Jutott volt a pizstráng egykoron eszedbe,
Forgott de az ebség jobban az elmédbe,
Értetek mikoron pizstrángos szekrénybe,
Megijedtél akkor — elhiszem — szivedbe'.
23. Bizonyos palánkon mikor általmásztál.
A nyakbavalódon karóban akadtál,
Jóllehet mint nagy szent . . . láttattál,
De csak alig leve, hogy ott megfultál.
24. Azután a ser is felakada benned,
Kíért mezítlábon más faluba menned
Kelletett az havon és ott dideregned,
Míg beeresztettek kételen reszketned.
25. Egy úri bizonyos nagy lakodalomban,
Jól hörpíntvén immár magad is a borban,
Tapogattad kinek mi van szoknyájában,
Jól nyakon csapának tégedet azonban.
26. Az kancsó-rúgáshoz régen hozzászoktál,
Azért mindezekre keveset hajtottál,
De mikor az férje rád támadott osztán,
Azt földig leverted egy karszéket kapván.
27. Nem hajtál itt nemes praerogativára,
Akarván rájutni Venus játékára,
Nem sokat is hajtál az verés díjára,
Ki száz ezüst tallért (z)sebedbűl kivája.
28. Májusban kívántál egyszer te tyúkfű-húst,
Kívánván kóstolni természeted új húst,
Csirke-árulónak adál dupla censust,
Megadá kóstolnod az parasztasszony-húst.

29. Az fiskalitást is jól megmagyarázád,
Bizonyos személyre az ajtót rázárád,
Özvegyült mírgedet ű rajta kirázád,
És így az törvényt is eleiben adád.
30. Bányavárosrul jütt¹ dézmások ott levén,
Kiki feleségét magával kivivén,
Stubnyai hej¹ vízben te ott incselkedvén
Megvetted az dézmát egynek feleségén.
31. Táborban mikoron foglalatoskodnál,
És egy Suhom-pendít (így!) mikoron ott látnál,
Er(z)sók volt az neve, kit hogy megkivánál,
Nagy kívánságodban csak el nem ájultál.
32. Kihajtád sátorbul jóakarójidat,
Azoknak szolgálit s úgy Sándor fiadat,
Magánosan töltéd rosz kívánságodat,
Kinézték jóllehet minden dolgaidat.
33. Azután szent dolog forga az elmédben,
Magam jelen voltam, hogy jöve eszedben,
Nem is heves gonddal mesterkedtél ebben,
Hogy ezt véghez vihesd cselekedetedben.
34. Való, nem gondoltad, hogy fundálj clastromot,
És ott helyheztethess franciscanusokat,
Vagy orosz kalugyert, abban hogy magadot
Nem avatod, ebben tudtam szándékkodot.
35. Akartál fundálni jeles parochiát,
Pribóczon s megvenni másokon az árát,
Búcsu-nyerő helynek tevéd az pázsitkát,
Kinek Thurócz vize kerengi oldalát.
36. Öreg pap Burisnak, ezzel lánykérőben
Akarál — nem szántad fáradságod ebben —
Avatkozni, de mást tettél fel elmédben,
Jóllehet csalattál meg az szerencsében.
37. Egy akarván magad az praesbiteratust
Felvenni, elhagyván az diaconatust,
Ki is eszre vevén ezen hamis artust,
Nem kívána többé feleségi nexust.
38. Özvegyet azután hires Nagy-Szombatbul
Vennie akartál te magadnak társul,
Elidegenedtél síró szemmel attul,
Megijedvén ottan hirtelen casustul.
39. Ezt egy szép ifjú mikor eszre vette,
Hogy nagy fáradságod ne legyen körülte,
Készen resignálván, elébb megmetszette,
Kit te hogy megértél, kesergél felette.

¹ Hév.

40. Tovább sem irtóztál nagy-szombati lánytul,
 Vevén egy nagy ag(g) lányt magadnak azontul . . .
 Ez az Proserpina! Igen fílsz te attul, —
 El nem ámítod ezt, mint mást oly ravaszul.
41. Rád vigyáz, hogy nem jársz sem ide, sem oda,
 Kételen dolgozol gyakorta az ágyba,
 Gyönyörködhetsz dupla-lyukú magzatodba',
 Kit tüle nemzettél, a taknyos lányodba'.
42. Azért türtőztessed már vénség magadat,
 Ne tapasztald magad magadon károdát,
 Mert mikor az eső megveri nyakadat,
 Késő már az ellen venni palástodat.
43. Én is, hogy megvalljam, te túled tanultam
 Sok szép mesterséget, veled járván kaptam,
 Némelynek az árát bezzeg meg is adtam,
 Máron az mióta betegül kínlódtam.
44. Tizenkettőd hete már az kínlódásimnak,
 Hattig nem volt szünte sok jajgatásomnak,
 Nem lelvén az kínban helyemet magamnak,
 Azért tanulj rúlam s ird fel ezt magadnak.
45. Elsőben is nézd meg személy-ábrázatját,
 Ha halvány s a fekély kiverte homlokát,
 Bár ittas s részeg légy kerüld társaságát,
 Mert nagy keservesen megadod az árát.
46. Másszor az lépését vesd igaz mértékre,
 Ha széles a' sem jó, ha keskeny állj félre,
 És ha lépésének nem lesz ékessége,
 Elfutja testedet hamar annak mérge.
47. Harmadszor nekie ha veres az or(r)a,
 Azt is ne magyarázd te magadnak jóra,
 Mert akadhatsz ily helyt olyan mérges jóra,
 Hogy keserves leszen az akkori óra.
48. Negyedszer, ha mint ha tót tehén az inát,
 Fonja s hányja-veti helyrül-helyre magát,
 Sziszegve nyugtatja méreg-nyúto tagját,
 Errül megesmered bizonyos mivoltát.
49. Ötödszer s utolszor citrom legyen veled,
 Ha aztat Mosóczon¹ 's Bajnóczon² nem leled,
 Gyertyával is megnézd, ezt megcselekedjed,
 Hogy innét származott kínokat kerüljed.
50. Otthon való dolgodat is mértékeljed,
 Mert ha most is fennyen mint régen követed,
 Egyszer te magadot úgy öszvepergeled,
 Hogy keserűn esik te hírtelenséged.

¹ Turóc m. znióváráljai járásában.

² Kisközség Nyitra m. privigyei járásában.

51. Rávigyázz az holdra, rá az planétákra,
Holdnak telésére és annak fogytára,
Mégvigyázd, hogy kövesd dolgodat ujságra,
És csak csendesen menj testi kívánságra.
52. Ne leskődj másoknál, ne nyisd az ablakát
Senkinek az késsel, hadd el az más társát,
Mivelhogy nem tudod haláloed óráját,
Cselekedetidnek hogy veszed jutalmát.

Vége.

Befejezés.

53. Jóllehet hogy tudtam nagy tudományodat,
Mindenben elébb lött sok tanulásodat,
De meg nem ítéld az én szándékomat,
Ha tekinted régi atyafiságomat.
54. Alábbvalóktul is néha tanulhatni,
Nincsen olyan okos, kit nem oktathatni,
Mivel mindezekben foglalatoskodni
Szoktál, tudsz ezután mást is tanítani.
55. Ezen írásomat szép atyafiságban,
Irtam ezerhétszázkilenczedik számban,
Az pünkösöd havának utolsó napjában,
Az »Öt pacsirtánál« Bécsben az ágyamban.

NB. Recipe :

56. De mindezek felett tanulj az kutyátul,
Az ki sohasem tart ilyen nyavalyátul,
— — — — —
Te sem kiméld nyelved — — — —
Hoc faciendum ne morieris in aeternum.

(A verseskönyv 27—46. lapjain.)

XI.

*Gúnyvers a Turóc-megyei állapotokról.*¹

— A XVIII. sz. elejéről. —

1. Irják két rendbül áil az emberi nemzet,
Némely hasznót-űző s némely becsületet,
Ravaszág szűkséggel odavonzza szivét,
Uralkodjék csupán *utile* más helyett.
2. Mert az utilitas konyhára tyúkocskát
Olykor tyúkmonyocskát, cseirkét, ludacskát,
Rókácskát, nyúlacskát, báránykát s sajtocskát
Béhoz rákot, csigát szép friss menyhalacskát.

¹ E cím a kiadótól származik.

3. Mideőn rendeltetnek kvártélyban németek,
Megírt adományok kiket emeltettek,
Német ajándékirt felejtésben mennek,
Ilyenek az jelek tekéletlenégek.
4. Átkozott ravaszság, haszonnak örvénye,
Lelkiisméretnek pókháló sövénye,
Reputationak nagy eltemetője,
Parcialitásnak erős segítője.
5. Tégedet nyomorult Thurócz vármegyében
Becsület helyében nevelik köblében,
Restauratókat annak a feiben,
Publicálni szokás sebes üzésedben.
6. Nincs még sok ideje, hogy *Benyeczky Gábor*
Viceispánykodván haragot nyert egykor,
Hogy commotioknak nem vala promótor,
Dicséretre méltó ő azért mindenkor.
7. Ezután *Lehoczky György*¹ viselte az tisztet,
Olyannak mint magát principalis eőtet
Vélte lenni, azzal hogy magát segíthet,
Igy is szándékjában eleő nem mehetett.
8. Egyedő(1) *Prónain*² megnyugodott volna,
Ha magátul mindent cselekedett volna,
Czimborázást titkon nem tanozta volna,
Vármegye házánál complacealt volna.
9. *Treboztoi Révay Péter* szolgabírón
Haragját kítőlti felette is nagyon,
Nem tudta, hogy dolog annyéra fakadjon,
Úri gratiája oly kuvarczot valljon.
10. *Lehoczky Imrinek* azért jót nem kívánt,
Olykor eő ellene szóval okot talált,
Palatinus eleőt ellene debachált,
Hogy majdnem mindenben kedvinek ellen járt.
11. *Salák Gábor* síndelt, deszkát megprocurált,
Szénát, tányért, sarut, húst, faggyút adorált,
Nem féltette tisztit méglen szenvedé kárt,
De sokat megunván, mint a többi úgy járt.
12. Décséretre méltó *Markoviczky*³ *András*,
Magistratusának vazallusa, nem más,
Időnek előtte maga tisztit halász,
Igy suffragál níki tökéletlen írás.

¹ Lehotzky György 1696—98-ban és 1705-ben viselte az alispáni tisztet
(L. Nagy István VII. k.)

² Nagy Iván szerint Prónai Miklós 1699-ben Turócz megye alispánja.
(L. I. m. IX. k.)

³ Markoviczky : Trencsén megyei nemes család. L. Nagy Iván.

13. Juratusok sokat szolgáltak olyankor,
Kifizettek adót még el nem folyt kánfor,
Pirongatást, szitkot szenvedtenek olykor,
Mint a többi eők is kiesének egykor.
14. *Benyczky Istvánnak*¹ noha ellensége,
De mind amazokkal nem árthat nékie,
Káros privatusnak eő nem segétoje,
Hogy igazán éljen ott jár az elméje.
15. *Jezerniczky*² *Gábornak* hév szolgálatja,
Eő neki nem tetszett más árót találta,
Vármegye káránál tisztít annak adta,
Ki költségét arra nagyobbat elszánta.
16. Egy hajón eveztek *Zachár* és *Raksány(i)*
Nem kedveskedhettek, nincs accident annyi,
Kis-Kotjesovára Zachár volt szolgálni,
Obsitot, hogy megtért köllötett fölvenni.
17. Mért magát sokakban *Zorkovszky* avatta,
Fiskus ma is volna, de maga okozta,
Azért hogy a szavát sokszor meg nem rágta,
Minden fiscalitast úr praeoccupálta.
18. Tisztínek *Benyczky* excedált az sphaerát,
Magistratusának gyakorta reluctált,
Hasznocskát gázolta kimondván igazát,
Notáriusságbul kiugratta magát.
19. *Uhrík*³ collegája mit committalt légyen,
Gyanakodást noha nem vélhetni ingyen,
Az számadásokhoz fogjanak keményen,
Úgy kitetszik volta dolognak egy véggel.
20. *Ruttkay György*⁴ tisztin megnyugodott széve,
Mert eddig semmit is nem szólott ellene,
Ki ha tovább ilyen kereskedést eőzne,
Principalisának bételnék az kedve.
21. Hasonló hivatalt követnek némelyek,
Kik nem régen együtt tisztben béleptenek,
Magistratusánál nem ízetlenkednek,
Magoknak használnak ezzel s nem egyebnek.
22. Viseljétek azért szépen magatokat,
Activitas képest leszen promotortok,
Kit, ha nem türhettek, jártok, mint amazok,
Higyjed leszen demotortok.

(A verseskönyv 47—50. lapjain.)

¹ Beniczky : Turócz megyei régi nemes család. V. ö. Nagy Iván.

² Jezerniczky : Turócz m. egyik legrégebb nemesi családja. V. ö. Nagy I.

³ Nem lehetetlen, hogy azonos azzal az Uhrík Andrással, ki Nagy Iván szerint 1701-ben Turócz megye jegyzője volt. (L. Magyarország családai XI. k.)

⁴ Ugyancsak Nagy Iván szerint egy Ruttkay György 1700-ban Turócz megye alispánja volt. (L. u. o. IX. k.)

XII.

*Gúnyvers az ungmegyei kurucokról.*¹

1711.

1. Világbíró Sándor nagy Macedoniát
Elhagyván mint éosi² örökös jószágát,
Szerencse-kerékre feltötte palláját³
Úzte-fűzte, miként⁴ érje feltett czélját.
2. Esze s kincse vala, hatalmas ereje,
Az megindulásban iffú elméje,
Kormányozásban volt Isten vezérlője,
Alig foghatta meg világnak ereje.
3. Száz arcus papiros, — hidd, — kevés czéломra,
Nem akarok bízni szintannyit pennámra,
Mit rajczol képiró, hogyha vigyáz arra
Czélozzad, peniczel⁵ jóra jár, vagy balra?
4. Farkas ha jól lakik nem fér meg bűriben,
Borbély ha több vizet túlt medenczéjiben
Mint illik: ravaszság már forog szívében,
Hogy bűvebben csalja az pínzt az erszényben.
5. Titkosok a példák, eszes általérti,
Mit hozzak ebből ki? kicsoda? ki kérdi?⁶
Senki becsületit irásom nem sérti⁷
Mert az igazmondást senki nem itéli.
6. Híres pyramisok — lám — mind elmúltanak,
Híre volt⁸ s fára dült Babilon tornyának;
Nincs emlékezeti⁹ már híres Trójának,
Érdemet¹⁰ Sodoma vette rosz dolgának.
7. De mit kerengelek tégedet *kuruczság!*
Nem fére meg benned az nagyravágyóság,
Az aranyalmáig juta kis sokaság . . .
Bűned megbüntette isteni méltóság.
8. Zsinór útján folya szerencsédnek dolga,
Vártörés¹¹ por nélkül, csak szép szódnak hangja;
Az császári echo most resonál: haja,
Mert az pompás bűznek megesett már zokja.¹²

¹ E czímet a kiadó adta a versnek.² Thaly kiadásában: ősi.³ Thalynál: pályáját.⁴ Th.: miként.⁵ Th.: peniczzel.⁶ Th. szerint a fentebbi czélnások

Beresényire vonatkoznak.

⁷ Th.: sérti.⁸ Th.: volt.⁹ Th.: emlékezete.¹⁰ Th.: érdemét.¹¹ Th.: vártörés.¹² Th.: zsoldja.

9. Virtus non quaerere, sed parta tueri;
Kurucz lankadt ebe nyúlat már nem éri;
Az egy Unghvár vára, hogy még fontját méri,¹
De mars az kít² úrral! mondani nem méri.
10. Quid ad militiam, — arra semmi gondom, —
Mint az eb hajóban, kiki busong, tudom,
Felsőbb³-alsóbb tisztek mondják, hogy nagy gondom!
Mert gratia nélkül karótul tart furrom (?).⁴
11. Most vészed eszedben, hogy szó — nem segítség,⁵
Igért világosság, láthat,⁶ hogy setétség;
Kokónak⁷ nem ad helyt idegen nemzetség,
Földi urad nem más, csak római felség.
12. Izzadsz most Dobozi!⁸ hát te úri rendség.
Az ki bészorultál⁹ együgyű nemesség!
Sokat közületek rekesztett csak tisztség
Nyugszik miattatok adózó szegénység.
13. Ádám, Ádám¹⁰ hol vagy? lefűggesztett szemmel,
Szívem ha egyezne az te bús szíveddel,
Lépted s jártodban is háborgó elméddel, —
Mebántam dolgomat . . . így szólnál nyelveddel.
14. Sajnálod Unghvárra¹¹ lőtt szorulásodot,
Jobb vala elhadnod minden javaidat,¹²
Mint notabenézni változó sorsodot,
Netalám nehéz lesz szenvedned nájmodot
15. Búd felejtésire tudom, nolle velle
Commendans¹³ uradnak ülsz asztala melle,
Boritod ezt mixtum cum melle et felle:
De szíved óhajtoz csak Eperjes fele.
16. Gyakorlatossággal kiáltod csak: nincs, nincs!
Tárházbúl, ládábúl, hogy elfogyott az kincs.
Meboszúlta Isten, mert mi vólt, már az síncs,
Melyért széved¹⁴ fogta nyughatatlan bilincs.
17. Kűmives, praeceptor estek eb ágyábúl
Az kik javaidot kivöttek¹⁵ az falbúl,
Aranyperecz, drága gyúrút az palaczkbúl,
Surrexit, non est hic, kár arany-tallérbúl,

¹ Ez a sor mutatja, hogy a vers
Unghvár feladása előtt iratott.

² Th. : két.

³ Th. : felsőbb.

⁴ Th. : farom.

⁵ Th. : segítség.

⁶ Th. : láthatd.

⁷ Thaly szerint = koholt hír.

⁸ Thaly szerint »Rákóczi s Ber-

csényi cancellariáján gyakran hasz-
nált tréfás szólam«.

⁹ T. i. Ungvárra.

¹⁰ Thaly szerint »Csicseri Orosz
Ádám előkelő unghi nemesúr értetik«.

¹¹ Th. : Unghvárrá.

¹² Th. : javaidot.

¹³ Ebeczky István.

¹⁴ Th. : szíved.

¹⁵ Th. : kivöttek.

18. Nem utolsó métely embernek kasában¹
 Ily nevezetes kárt szendvedni kordélyban;
 Mint Jónás nem maradt czethalnak gyomrában,
 Fal sem szenvedhette kincsedet magában.
19. Ha mi Unghvárt² maradt, — jobb gondját viseljed,
 Thesaurus hol van ott járjon az szíved,
 Ha el Magdó mellé ültetheted, —
 Szepesi kamarás úrtúl nem féltheted.
20. Él-e még, vagy meghólt, kinek neve Ráthy,³
 Echo azt kiáltja: szegénységet ránti!
 Hetvenhét hordóbúl valljon⁴ hány bort hánt ki?
 Melynek italjában mondták vólna: trons ki!
21. Mennyi számban vala bora béhordáskor! . . .
 Noha bú italján port hánt hajdú-bocskor;
 Szakács étkit sózta részegségben sokszor —
 Mégis annyi bor-szám most, mint vala akkor!
22. Valljon⁵ az borsodban nem esett-é muszka⁶
 Szuszékodbúl? . . . Jühet segítségül muszka!
 Parlakban kotalni már elúnta Zuska:⁷
 Borsód, lencséd árán dörög, nem kell puska!
23. Maradt-é még mely rész melancholiádban?
 Ravaszág tanulni nem mégy Belgiumban;
 Mi dolog szenvedni conferentiakban, —
*Ebeczki*⁸ nem akar capitulálásban!
24. Subbongva⁹ gyűjtött keresményecskédet,¹⁰
 Rekesztve erszényben zárd garas pinzedet;
 Egri kapitányi gyűjtött szerdíkedet
 Munkácsra loccsantád s fizetéd kincsedet.
25. Köszönhed' károdát barna collegádnak,
 Igazmondó *Gyura Horváth*¹¹ barátodnak,
 Nincs annak is száma gyűjtött aranyának,
 Mert rakása nagyobb mint *Ádám*¹² olmának.
26. Ennek nagy eszível még Salamon sem birt,
 Píritott pofával szerez magának hírt;
 Hallom a domina miattad¹³ sokat sírt
 Átkozott szolgáló nem őrzötte az zsírt.

¹ Th.: házában.² Th.: Unghvártt.³ R. Gergely ungi alispán.⁴ Th.: valjon.⁵ Th.: valjon.⁶ Th.: musca.⁷ Th.: Zuska.⁸ Th.: Ebeczky.⁹ Th.: Zsubbongva.¹⁰ Th.: (kis) keresményecskédet.¹¹ »Pálóczi Horváth Gy., a kurucok volt hadi főpénztárnoka.« V. ö. Thaly.¹² Thaly szerint: Pálóczi Horváth Ádámról van szó.¹³ Th.: miatta.

27. General-perceptor hogy valál táborban,
Sok szegénylegénynek uszkáltál átkában,
Mert bírt elvontad, bezártad ¹ zacskódban, —
Lehetetlen, maradj Isten áldásában!
28. Az forintosokat titkon külön rakjad,
Dupla, simplex tallért skatulyában zárjad,
S nem úgy, mint azelőtt, ² talpa alá ástad,
Píncze szegletiben jól lígyen, meglássad!
29. Quid juvat? . . . Ebül gyúlt, 's ebül kell elveszni!
Kárpitos falodat más fogja még bégni ³
Aranybárány gyapját lesz ki fogja nyírni,
Me miserum! — várj csak, fogsz maholnap sírni!
30. Fogod kiáltanod: hol van Oszmán bátyám?
Patyolat, karmazsiny? van-é kordoványkám?
Egyéb török eszköz, skofium-paplonkám? . . .
Ez mind elvesz tőlem, — megmaradt az findzsám!
31. Van még egy jó *Horváth*, kinek *Ádám* neve,
Ha jámbor báró is, — lehet még érdeme!
Az adjutantságnak ⁴ noha nyaka szege, —
Csendes tűrésinek subsequál jó vége.
32. Ez vizet nem zavar, nem piszkál szemekben,
Csak megvonta magát biflangos süvegben,
Ha van — iszik; ha nincs — görbén néz üvegben;
Ha mégyen is hátra ül déványi ⁵ ülésben.
33. Deus deposnit de sede potentes,
Et quid vos speratis cordibus humiles?
In coelis, non nisi beati simplices,
Várj kicsint devians, hidd, nem messze az lész! ⁶
34. Ősz apa *Makai*, ⁷ bugyog az víz benned,
Jobb volna strongálni az Krajnyára menned,
Ruszkák bocskorábúl nyakadra port szegned, —
Mint Unghvár várában henyélned, heverned!
35. Semmi az, hogy hegyen fejedredik az hó,
Az erős húzásban szakad az élt szeg-ló;
Tudom, ideiben neked ⁸ is mondták: hó! . . .
Neked ⁹ már az nem köll, az mi Tormának jó.
36. Pokolban egy ördög, neve Asmodaeus,
Íh ellenségszerzű, ebben csak az a jus;
Neved majd nevezem, hagyom, ettől ne fuss,
Mikor nem küvetted ott elümented, huss!

¹ Th. bezártad.² Th. : azelőtt.³ Th. : bírni.⁴ Bercsényi hadsegéde volt. L.
Thaly.⁵ Th. : déványi.⁶ Th. : lesz.⁷ Bercsényi ungvári tisztartója.
L. Thaly.⁸ Th. : néked.⁹ Th. : Néked.

37. Hol vagy *Thótfalussy*, *Grotkovszki* és Torma,
Szabó-Asmodaeus? Nevednek ott száma,
Elhiszem, nem esik keresztül egy szalma,
Melyet te be¹ nem fűjsz Unghvár várában ma.
38. Ezek a szép nevek mind reád illenek;
Hogy Thótfalusi vagy, --- ezzel nem becsülnek;
Grotkovszkit elhagyod, Tormának neveznek, —
Főzzik² meg fejedet tormával az ebnek!
39. Hogy Asmodaeus vagy magad sem tagadod,
Mint éh tyúk az taknyot, mástúl mert úgy várod,
Mit beszél? — azt pedig csakhamar befuvad,³
Egy újjnyit vagy iznyit egy singyinek mondog.
40. Azért ez az áldás, mint az tőke, megász,⁴
Valahol jársz, reád ugasson az kuvasz,
Lucipernek társa, mert hamísat mondasz,
Sokat mi nem igaz azzal is rágalmaz.
41. *Vinkler György* peniglen verje meg fejedet,
Miért nem szereted az feleségedet?⁵
Hasábfával rontsa öszve kezeidet,
Végre várkapuig hajtson fel tégedet!
42. Bajszod süsse fel az faggyú⁶-gyertyával,
Azért hogy játszottál eő⁷ hitves-társával,
Hogyha *Ráthy Gergely* hivat szolgálival,
Mondjad: köszvény gyötör, nem bírhatz magaddal!
43. Asmodaeus neved, magad is ördög vagy,
Elméd ugyan csekély, — de a praktikád⁸ nagy:
Vinkler György peniglen, te magad is ráhagy,
Jobb ember náladnál, kucsod varga, szaladj!
44. Megegett tenéked *Barkóczy* pinczéje,
Mert Asmodaeusnak nem volt szerencséje,
Ispornak — gondola⁹ — lészen szerencséje . . .
Phuj, kuss! mert érkezett Vinklernek ereje.
45. Rosz ember vólt *Szabó*, hogy engedte Tormát,
Rosszabb volt Grotkovszki, Tótfalusi Istvánt
Mért nem segítette, mikor Vinkler hátát
Mekente dörgölte karját és derekát.
46. Hát te konyhamester, *Imre*¹⁰ titulussal,
Idegen országra bujdosztál¹¹ nagy hassal?
Meghíztál unghvári híres harminczaddal,
Az kristélyt körüléd¹² te nagy postscriptáddal.

¹ Th.; bé.² Th.: Főzzék.³ Th.: befuvad.⁴ Th.: megász.⁵ Th.: feleségedet.⁶ Th.: faggyú.⁷ Th.: ő.⁸ Th.: practiad.⁹ Th.: Izpognak — gondolá. —¹⁰ Harasztí Imre, Bercsényi kedves embere. V. ö. Thaly, i. m.¹¹ Th.: bujdosztál.

47. Nem vala szerencséd az igazmondásban,
Kelletinil² több volt hit az tarisznyában,
Nem fér segítségtek³ már Litvániában, —
Jól vigyázz magadra, ne juss még csávában!
48. Paszamány s pipíte nem sok hasznót hajta,
Az sok drága köntös már idegen csúfja.
Istentelenségben vala minden dolga,
Kiért sokat pörzsöl Lucipernek lángja.
49. Tudom, hogy az népet sok hamis hiteddel,
Nagy teli torokkal, harsongó nyelveddel
Biztatád, ámitád muszkva segítséggel,
Vagy török apádnak elérkezésivel.⁴
50. Ezt magad is látod, hogy csupa hazugság,
Az ki elhiszi is, igen nagy bolondság;
Megemészti pínzed addig Lengyelország,
Méglen⁵ megsegíti Unghvárt az muszkvaság! . . .
51. Fülelsz te is *Zigó*,⁶ szolgabirád Tursa,
Eb után az kurta Asmodaeus társa;
Homoki tormádat tudod-e ki ássa?
Súgsz-búgsz titkon, hogy senki ne lássa.
52. Keresed gratiát bábák tojásával,
Örülsz, mikor futhatsz olajkorsócskáddal,
Vár árkában korpán hizott kárászskával,
Pintek rajtad szikrát hány szélto⁷ pálczával.
53. Van még egy vén jámbor, kiterjedt szakállal,
Ha ősz is, de jámbor, mint páva farkával,
Kár, hogy az füst fogta, ha még *Baranyával*
Birhat, füstöltetni fogja ruszkájával.
54. Hát *Stavassy* pajtás, megfűtt-e az szappan?
Asszonyom, olvad-e zsírod a katlanban?
Urad — hidd — balkörmű, ha ihatik borban, —
Ha eszed van, te is törethetsz mozsárban!
55. Komornik *Pongrácz*nek szükség az orvosság;
Elaszott, nem csuda, megfogta sárgaság.
Bizonyos, nem arany, hanem libertasság
Húzta-vonta öszve, de nem az barátság.
56. Messze esett tőled *Excellens*⁸ zacskója . . .
Quid sit faciendum? Csicseri kopója
Olvadt szerencsédet fel nem hajszházhatja,⁹
Titkos czéled vége mi lesz? ki tudhatja!

¹ Th. : kerüléd.² Th. : Kelletinél.³ Th. : segítségtek.⁴ Th. : elérkezésével.⁵ Th. : Míglén.⁶ Th. : Zsigó.⁷ Így; Th. : szélto.⁸ T. i. Bercsényié.⁹ Th. : hajhszhatja.

57. Hát sperma ranarum, félemler *Zombori!*
 Ki nagy kevélységgel, hogy valál tábori,
 Feóstrasamesterseg¹ szivedet még gyötri —
 Gondolod ebszódát nincs, ki szemre veti?
58. Titi-finti² csak félrészt, mit gondolsz magadban . . .
 Van-é reménységed pillangos³ kardodban?
 Azelőtt jó ázag nem vala házadban, —
 Addig játszott a zab s . . . d lyukájában.
59. Meghólt az tyúk, melyik aranytojást tojta,
 Dedalusnak szárnyát napfény olvasztotta,
 Icarus ízetlen tollbul fundált szárnyát
 Hanyatt-homlok ronta, végre adott innya.
60. Mintegy valamire-kellő mázos csupor:
 Kopasz, üres földbül az bolondság kiforr;
 Káposztalevedet másnak mondod — jó bor!
 Csináltad barátot, megszorultál jókor.
61. Nagy persvasióval bíró kis *Patai*,
 Nem régen származott esküdt *Udvarhelyi*,
 Szolgabírátoknak valátok kopói,
 Szegény lakosoknak földig⁴ pusztitói.
62. — Elhagyom az többit, mert közelít az Mars,
 Felséges királyunk fegyverivel jár ars;
 Mit mondasz rövid nap te ellenkezű pars? . . .
 Javallom, akkor hánts, mikor hámlik az hárs!
63. Tandem aliquando napom már megvidúlt,
 Záposessű után derülésre fordúlt,
 Kegyelmes királyunk atyáskodni indúlt, —
 Térjen hát eszire, ki eddig vót⁵ bódult!
64. Az bolyongó juh is tévesztett pásztorát
 Örül ha találja együtt kedves nyáját.
 Tovább kiki fussa úgy az ő palláját,⁶
 Hogy ne offendálja kegyelmes királyát!
 (A verseskönyv 53—65. lapjain.)

XIII.

Pálóczi pasquillusnak replicája.

1711.

1. Az tizenhatszadik saeculum kezdetin,
 Züldelű⁷ májusnak harmadik negyedín,
 Democritus nagy kaczajt üt az Ongh mentin . . .
 Tegzes Pallást kérjed: ⁸ mi lesz vígezetin?

¹ Th.: Főstrásamesterseg.² Th.: Tit-finti.³ Th.: pillangós.⁴ Th.: földig.⁵ Th.: vólt.⁶ Th.: palláját.⁷ Thaly kiadásában: züldellű.⁸ Thalynál: kérjed.

2. Talán Pán, vagy Ceres, vagy Bachus innepel —
Ily nagy processio azért indult renddel?
Az nemes *Pálóczi Mars* színyes népivel
A Galagó mellé érkezik tisztekkal.
3. Vélnéd, hogy Achilles-elül kócsoktollal
Pálóczvári bassa, iszpaijásággal¹
Akasztófa helyin sereglik nagy számmal, —
Miért jött, nem tudják, teretoriával?
4. Nemes Onghvárbúl is látogató marssal
Azonnal követik, s kérdezik: mi okkal
Érkeztenek volna? S mondják pachétával,
Iskariótes és Tahy írásával!
5. Egész magyar haza rosszabb két emberrel
Földet nem terhelte s embertelenséggel,
Hamis Poliphemnél álnokabb szívével,
Mint az kis *Mokcsay István* életével.
6. Ne vess bizony méltán tündéres circível,²
Változóbb hitiben Prothaeus testinél,³
Heraclitust kérdjed azért Nausiclesselel⁴
Mikint birnak Judás csalárd beszédével.⁵
7. Nem illet Pálóczrúl ily diszes pompával
Ez moslékos írást kísírni ily marssal,
Avagy⁶ béküldeni cujonériával,
Mások ily pasquillust vesztnek nagy titokkal.
8. Immár fordulj muzsám nemzetséges Marsa:⁷
Miért hitiszegett fiad ajakára
Vett s káromol, az ki csak disgratiára
Szökött túled minap innet ki Pálóczra.
9. Égen-földben böcsös az állhatatosság:
Ellenben böstölen hitszegés s álnokság;
Most is gratiáját azoknak méltóság
Ajánlja,⁸ de ilyeknek bérek⁹ pirontság!
10. Julius, Pompejus, híres Achillesselel,
Nagy Sándor, Melander az Lycogenesselel,
Agamemnon, Jázon, hírekké-nevekké
Diadalmaskodnak holtok után ezzel.
11. Irod, *Orosz Ádám* kárt vallott esettel.
Hitetlen szolgálknak tolvajló kezivel,¹⁰
De fel nem akasztja Iskariótesselel
Magát, mert bir most is állhatatos észszel.

¹ Th. : iszpaijásággal.

² Th. : Circével.

³ Th. : testénél.

⁴ Th. : Nansidessellel.

⁵ Th. : beszédével.

⁶ Th. : Avvagy.

⁷ Th. : marsa.

⁸ Th. szerint »célzás a Pálffy által az unghváriaknak kínált szathmári békepontokra«.

⁹ Th. : bezzeg.

¹⁰ Th. : kezekkel.

12. Szánja, de nem bánja, hogy Unghvárbán szorúlt,
Állhatosságért mert jobban részesült¹
Isteni áldásban; mint Cincicus szorúlt
Igen szoros házban, de napja felderült.
13. Kérded, él-é vagy holt *Gregorius Ráthy*?
Isteni² nemesség ügyét nem felejtí.
Iskariótesnek tetszetek jó tétí —
Szikkadt, üreshasú Protheust is inti.
14. Tudják azt mások is, midűn kis *Mokcsay*,
Pisztráng-abarláson hízott te ros *Tahy*
Vereshasú, kopasz, kétszénű³ *Mokcsay*:
Moslékos nyelvetek emberségem sértí.
15. Mint egy lustos szajha, hitetlen rú *nyelvetek*
Engem rágalmaztok f... s nyelvetekkel,
Noha éh-hasotok borommal s étkemmel
Gyakortabb⁴ jóllakott, mint más tiétekkel.
16. Leguminátokat muszka nem emésztí,
Mert nincs, s pinczítékbul ritkán mondják: hozz ki!
Tölts bort! mert párotok nincsen-t emlegeti...
Mindkettű abroszát bor nem nedvesítí.
17. Virtus est quaerere et parta tueri...
Barátságotokat ördög is nevetí.
Senki sem kóstolta, nem is emlegetí, —
Cacabus Ollával egymást eblegetí.
18. Az én collegámnak neve: *Diadalom*,
Igazmondásáért mennyei jutalom
Béri, — de hamishitüknek: fájdalom,
Pokolbéli nagy kin s örök aggodalom.⁵
19. Nemzetséges ügyünk egyik hü embere
Vólt és nem vólt otthon heverü, mint here;
Nyelvetek, úgy látom, merü terebszdere,
Pínzt s hirnevet szoktanak bízni jó emberre.
20. Irigy, rágalmazó, ördögi nyelvetek,
Isten ellen való kárhözatos vétek,
Hazugság s csak mocsok minden beszédetek,
Ebrül-ebre marad az ti emberségtek.
21. Eben az lóhalál tudjátok, hogy nem áll,
Ha úgy volna: híznék ott sok komondor-áll;
Nem illeti számárt, elhigyjed, bársony-váll, —
Kapálj kurta, s te is értékeddel hízzál!
22. Itt két jámbor *Horváth Ádám* van, hidd el bár,
Báró egyik, mondjátok jámbornak — nagy kár!
Nem oly hamis szénű,⁶ esze s kedve ott jár:
Gazos nyelvetekre ne akadjon most kár!

¹ Előtte — áthúzva: meg.⁴ Th.: Gyakortább.² Th.: Itteni.⁵ Th.: aggodalom.³ Th.: kétszínű.⁶ Th.: színű.

23. Elsű ember nevit erkölcsiben ma ki
 Viseli, jobb volna emberséget neki
 Tennél jótétiért, mint rút nyelved sírti.¹ —
 Vén s nem nemes embert az illeti!
24. *Tótfalusi István* legfőbb Jónatánod.
 Vigyorgó *Mokcsay*, tudd-é jó barátod
 Volt, mikor bora volt, — nem Asmodaeusod . . .
 Ezt is jótétiért ördögnek ajánlod.
25. Két, három, s még több is vagyon Asmodaeus,
 Nem utolsó, mondják, második: *Stephanus*
 Kétszénű² *Mokcsay* s hitetlen Prothaeus,³
 Ördögöknek tagja, s mindkettű Thiamus.
26. Sokféle erkölcscesel Protheust követni⁴
 Szoktatok Circivel⁵ úgy tündíreskedni,
 Megcsaló szévekkel⁶ s nyelvvel embert ölni, —
 Azért Lucipernek fogtok udvarolni.
27. Pénzczében⁷ hogy nem vót⁸ talán szerencséje,
 Megtörtént, Vénusnak áldozott, eb helye!
 Megszokott hús-étét farkas elfelejtse —
 Nem lehet, Protheus bátor ne nevesse.
28. Atillát⁹ *Haraszti Imre* termetivel
 Érdemli s serényen forgó szemeivel,
 Jár-kél, — reng a föld¹⁰ is kemény lipisivel . . .
 De ne ítílj bár mást, vess számot lelkeddel!
29. Somfánál főtt, süket *Tahy Gábor* mondja:
 Az mi szolgabíránk hogy suttogó volna.
 Az eb, hazugságát Páloczon ugassa,
 Hogy fészékben rakodik, azt bár kimossa!
30. Pütkösdi királysághoz hasonló tisztí,
*Homoki Zsigmond*túl igen-igen félti,
 De ma-holnap abból ebrúdon kiveti, —
 Csacsogó ebségít most is csak neveti.
31. Vén jámbor Baranyi megúszult¹¹ szakállát
 Ne gázoljad,¹² lássad Salamon mondását,
 Vagy Decalogusnak ötödik hagyását,
 Tanuljad, — s csókold meg Bonasus utólját.
32. Rágalmazó nyelved *Havasi* nem érti,
 Mert az Beszkéden túl most útját követi;¹³
 Ebugatás embert testiben nem sérti, —
 Vonják ki nyelvedet, mért más embert sérti?

¹ Th. : sérti.² Th. : kétszínű.³ Th. : Protheus.⁴ Th. : követni.⁵ Th. : Circével.⁶ Th. : szivekkel.⁷ Th. : Pinczében.⁸ Th. : volt.⁹ Th. : Atillát.¹⁰ Th. : föld.¹¹ Th. : megúszult.¹² Th. : gázoljad.¹³ Th. : követi.

33. Komornikságával *Pongrácz Ferencz* ámbár
Erszént túltött vólna, nem lenne olyan kár,
Mint fészkit rútitó, szárnyaszegett madár . . .
Júdás és Protheus nevetek lesz immár!
34. Maga abroszához régen töllölközik,¹
A héjával nála több ember jóllakik,
Mint *Mokcsay István* szilvásban nem bujik,
Törkölyös párjával úgy nem dicsekedik.
35. Megárt, bizony megárt még nyelveskedések,
Agyban-füben vernek pálczával, higyjítek,
Mert vén kuvaszmódra ugattok mint ebek, —
Ennyi sok jó embert kell még tisztelnetek!
36. Mosdatlan irástok *Zombori* sajnálja,
Hogy im eő² kis ember, bizony megboszúlja;
Irigyli a kuvasz, szénát ha ki bántja:
Noha magát azzal táplálni nem tudja.
37. A mustármag kicsiny, erüvel haladja
A nagy török-babot, s orrodát torzsolja,
Hogy eő³ is kisebb vót,⁴ nagy *Tahy* azt bánja —
Tisztet nem érdemlett, nem is vót⁵ pályája.
38. Irásomban ezzel én is véget érek,
Boszús szavaimban nyakára kerétek,⁶
A ki amazt írta, s mást nem is illetek,
Hanem az ki ansát adott, ahhoz férek.
39. Versetek izetlen, s erőtlen elmétek,
Hazug, istentelen, mocskos beszédetek.
Búza-vijaszat ér minden mesterségtek . . .
Nevit ki ezt írta, versben keressétek. Vége.

(A verseskönyv 67—74. lapjain.)

XIV.

*Verses epitaphium Teleky Józseftől, 1782-ből.*⁷

Magyar versek, melyek Szirákon néhai királyfalvai Róth Tamás úrnak koporsó-kövére való emlékezetül irattattak. Alkotója ezeknek R. Sz. B.⁸ gróf Széki-Teleky József, Békes vármegyének főispánja a ki jó ipát kívánta megtisztelni.

Barátom! ne keress itt nagy hadi vezért,
A ki dicsőséget vér-tékozlással nyert;
Ne keress oly urat, a ki hazájának
Romlásából rakta falait házának;

¹ Th. : törölközik.

² Th. : ő.

³ Th. : ő.

⁴ Th. : volt.

⁵ Th. : volt.

⁶ Th. : kerétek.

⁷ E címet a kiadó írta a vers fölé.

⁸ Római Szent Birodalmi.

Hanem keress sokkal különb s nagyobb embert,
 A ki becsületet ártatlansággal nyert.
 Úgy nevelte díszét régi eleinek,
 Hogy annak módjában nem tett kárt senkinek.
 Ki magát igazán nagynak azzal tette,
 Hogy a mely nagyságot más áld : megvetette.
 Ilyen igaz magyart e sírnak gyomrában,
 Találsz királyfalvi Róth Tamás hamvában.
 Hetvennégy esztendő volt élte határa,
 Negyvenhatig társa Vattay Barbalya,
 A ki ily jó férje halálát sírátja
 S vele egyetlenegy Johanna magzatja.
 Gróf Teleky József élete párjával
 S négy új csemetékre terjedett házával,
 Ezerhétszáznyolcvankettőben írának
 Tizenhatszad napján Szent-Iván havának,
 A midőn megszűnénk ő benne az élet,
 Avagy inkább csak más természetővé lett,
 Azólta tetemít ez a kő sír zárja,
 S annak éltet-adó trombitaszót várja.
 Finis.

(A verseskönyv 75—76. lapjain.)

XV.

Vitéz, király, gazda, biró, philosophus,
 Túdós, főpoeta és finum musicus,
 Csak kár, hogy Istennél nem egyez elméje,
 Kár királynéjának csak társa, nem férje.

(A verseskönyv 79. lapján.)

BAROS GYULA.

ID. CSÉCSI JÁNOS ÉLETRAJZA.

I.

A sárospataki kollégium könyvtárának kéziratai között van egy 16-rétű kis könyv, mely ma — néhány üresen maradt levél elpusztulása után összesen 204 levélből áll és »*Biographia Johannis Tseetsi Senioris, scripta a Johanne Tseetsi filio*« címirattal van ellátva. Maga a könyv két részre oszlik : az első rész, az 1—32. levél, a címlapon kívül id. Csécsi János életének évek szerint való elbeszélését tartalmazza, a másodiknak (33—204. levél) minden egyes lapja egy-egy napnak a címét viseli a Kalendárium rendje szerint, január 1-től december 11-ig, s helyenkint (jan. 20., 22.,